

48 מהם, כזית מזה וכזית מזה, והכניסם יחד לתוך פיו ואכלם, ובלעיסתו
 49 נבללו זה בזה, פטור ממלקות, שבזמן שמתערבים זה בזה אי אפשר
 50 שלא ירבה מין אחד על חבירו ויבטלנו ברוב, שהרי כשטוחנם בפיו,
 51 מיעוט של כל אחד מתערב לתוך רובו של האחר ומתבטל בו
 52 ומצטרף אליו, וברור שלא התבטל שיעור שיהיה מכל אחד, נמצא
 53 שלבסוף איסור אחד מזה הוא יותר מכזית והשני פחות מכזית, וכיון
 54 שאין אנו יודעים בשעת ההתראה איזה מהם לבסוף יהיה בו כזית, אי
 55 אפשר להתרות בו בודאות על האיסור שיעבור, והרי זו התראת ספק
 56 שאינה מחייבת מלקות.
 57 הגמרא מביאה דינים הנלמדים מדברי ריש לקיש: ששמע מינה תלת
 58 – יש ללמוד מדבריו שלש הלכות.
 59 הלכה ראשונה: ששמע מינה שאיסורין מבטלין זה את זה, והיינו
 60 שכשם שרוב היתר מבטל מיעוט איסור שהתערב בו, כן שני איסורים
 61 שהתערבו זה בזה מתבטלים, ולכן אמר ריש לקיש שהפיגול והגותר
 62 מתבטלים זה בזה.
 63 הלכה שנייה: וששמע מינה שההלכה שנאמרה בכל מקום, שמיעוט
 64 דבר איסור שזותן טעם גדול דבר היתר שהתערב בו, דינו שאוסר
 65 את כל התערובת, משום שטעם האיסור אסור כאיסור עצמו, דין זה
 66 לאו דאורייתא – אינו מן התורה, שאם היה מן התורה, מה הועיל
 67 שהפיגול והגותר מתבטלים זה בזה והרי עדיין נותנים טעם זה בזה,
 68 ואף אם לאחד מהם אין שיעור כזית, כיון שהוא נותן טעם, עדיין
 69 איסורו קיים מחמת טעמו ויש כאן שיעור שלם שחייב מלקות. ודברי
 70 ריש לקיש נאמרו לכאורה אף באופן שהפיגול והגותר נותנים טעם
 71 זה בזה, כגון שאחד הוא בשר קרבן והשני משירי מנחה, שהם שני
 72 מינים וטעמם מורגש זה בזה.
 73 הלכה שלישית: וששמע מינה שהתראת ספק, היינו התראה שהעובר
 74 עבירה צריך להיות מוזהר קודם שיעשנה, להודיעו שיש עליה עונש
 75 בבית דין, אם בעת ההתראה אין ידוע אם יעבור על איסור זה, לא
 76 שמה התראה, ואף אם נתברר לבסוף שעבר על האיסור, אין לחייבו
 77 עונש על כך, ולכן אמר ריש לקיש שכיון שאין ידוע בעת ההתראה
 78 מחמת איזה מן האיסורים שרוצה לאכול יתחייב מלקות, לכן הוא
 79 פטור לגמרי.
 80 הגמרא מקשה על ההלכה השנייה: חיוב הפרשת חלה מהעיסה
 81 האמור בתורה, נאמר רק בחמשת מיני דגן, והם חטין, שעורים,
 82 כוסמין, שבולת שועל ושיפון, אבל העושה פת אורז, דוחן וכיוצא
 83 בהן, אינן חייבין בחלה. מתיב רבא, שנינו במשנה (חלה פ"ג מ"ו) עשה
 84 עיסה מן חטין ומן אורז מעורבים, אם יש בה טעם דגן, חייבת
 85 בחלה, שאין חיוב חלה אלא בדגן. ומבואר שכל זמן שיש טעם דגן
 86 חייבת בחלה, ואף על גב דרובא מאורז, ומוכח שדין נותן טעם ברוב
 87 הוא מן התורה. מתרצת הגמרא: אין כוונת המשנה שחייבת בחלה מן
 88 התורה אלא רק מדרבנן.
 89 מקשה הגמרא: אי הוי שחיוב עיסה כזו היא רק מדרבנן, אימא
 90 סיפא, ששינוי בה שעיסה מחיטים ואורז ויש בה טעם דגן, אדם יוצא
 91 בה ידי חובתו של אכילת מצה בפסח שחובתה במצה של דגן, ואם
 92 דין נותן טעם ברוב אינו מן התורה, אם כן מן התורה בטל הדגן ברוב
 93 האורז ואין יוצא בה ידי חובת אכילת מצה. ומוכח שאין לבאר
 94 משנה זו שהיא מדרבנן, אלא שדין נותן טעם ברוב הוא מן התורה,
 95 וקשה על מה שנלמד מדברי ריש לקיש.

1 רבי יהודה חולק ואומר, אין דם מבטל דם, כי שניהם ממין אחד,
 2 וכשנתערבו שני דברים מאותו מין, אין אחד מהם מתבטל, ואף אם
 3 נפלה טיפת דם קרבן לכלי גדול מלא בדם אחר, עדיין כשר הדם
 4 להזרק על המזבח.
 5 אופנים נוספים: נתערב דם קרבן בדם של פסולין מלהקרב על
 6 המזבח, כגון רובע ונרבע, וכן קרבנות שנפטלו על ידי שנשחטו
 7 במחשבה לאוכלם או להקטירם חוץ לזמנו או חוץ למקומו, אף אם
 8 הדם הכשר הוא רוב ואינו בטל מן התורה, ישפך הכל לאמה – אמת
 9 המים שבעזרה, משום שגזרו רבנן לפוטלו, שמה יבוא להכשיר
 10 ולזרוק גם באופן שהדם הפסול הוא הרוב, שאז מבטלו.
 11 וכן אם נתערב דם הנפש של הקרבן בדם התמצית, אף כשדם הנפש
 12 הוא רוב, ישפך לאמה, שאף שמן התורה הוא כשר, גזרו עליו
 13 לפוטלו, שלא יבוא להכשירו גם באופן שדם התמצית הוא הרוב.
 14 רבי אליעזר חולק ומכשיר את הדם שנתערב, כל שאילו היה מים
 15 לא היה מתבטל ממנו מראה דם, משום שסובר שאין מצוי שדם
 16 התמצית ירבה על דם הנפש ואין לחשוש לכך.
 17 מוסיפה המשנה: אף לחכמים שגזרו כשנתערב בדם פסולים או
 18 תמצית, מכל מקום אם הכהן לא נמלך – לא שאל מה דינו של הדם,
 19 ונתן על דעתו ממנו על המזבח, פשר הקרבן, שכיון שמן התורה היה
 20 כשר להזרק, עכשיו שגזרו עליו, מכל מקום לא פסלוהו בדיעבד.

גמרא

21 שנינו במשנה שדם שנתערב במים אם יש בו מראית דם, כשר, אף
 22 אם המים הם הרוב. הגמרא מבארת שכשר רק כשהתערב באופן
 23 מסוים: אמר רבי תימא בר אבא, אמר רבי יוחנן, לא שנו, אלא
 24 כשנפלו המים לתוך הדם, שכל טיפת מים שנפלה לתוך הדם בטלה,
 25 ולכן אין הדם נפסל עד שיתבטל מראה הדם שבו, אבל נפל דם
 26 הקרבן לתוך המים, אפילו יש בו מראה דם, נפסל, כי ראשון ראשון
 27 בטל – כל טיפת דם שנפלה לתוך המים בטלה, ואין היא חוזרת
 28 ומצטרפת לטיפות שנופלות אחריה אף אם יש בכלן יחד כדי לבטל
 29 את המים, שדין הוא בקדשים שכל שהיה ראוי ונדחה, שוב אינו חוזר
 30 ונראה.
 31 מצות עשה לכסות דם שחיטת חיה או עוף טהורים, שנאמר (ויקרא י
 32) ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יצוד ציד חיה
 33 או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וקסהו בעפר. הגמרא מבארת
 34 שלענין מצוה זו שונה הדין כשנתערב הדם במים, מאשר כשנתערב
 35 דם קרבן במים: אמר רב פפא, ולענין מצות כיסוי הדם, ששינוי בה
 36 (חולין י"ב) דם שנתערב במים אם יש בו מראית דם חייב לכסות, הדין
 37 אינו כן, אלא גם אם נפל הדם לתוך המים אין אומרים בו ראשון
 38 ראשון בטל, אלא נשאר הדין שכל שיש בו מראה דם חייב לכסות,
 39 לפי שאין דחוי במצות – כיון שלגבי שאר מצוות אין אומרים שדבר
 40 שנדחה אינו חוזר ונראה, ולכן גם במצות כיסוי הדם, אף על פי
 41 שהטיפות הראשונות נתבטלו, מכל מקום לא נדחו לגמרי, אלא כל
 42 זמן שנופל עוד דם, חוזרות הראשונות ומצטרפות לאחרונות עד
 43 שכאשר יצטרפו כולם ונעשה מראה דם, חוזר וחל חיוב כיסוי הדם.
 44 הגמרא מביאה את דברי ריש לקיש, ובהמשך הסוגיא (להלן ע"ב)
 45 מקשה ממשנתנו על התרצן שביאר את דבריו: אמר ריש לקיש,
 46 הפיגול והגותר והטמא, שבללן זה בזה ואכלן, היינו שנטל שנים

48 כדעת התנא והמובא להלן החולק על רבי יהודה וסובר שאין
 49 אומרים 'רואים', ולכן ביאר שדבריו נאמרו במין במינו שבטל ברוב.
 50 הגמרא מביאה את המחלוקת: **רַתְּנִיא בְּרִייתָא** (תוספתא שם), **דְּלִי טְמֵא**
 51 **שְׁיֵשׁ בּוּ יוֹן לִבָּן אִו חֲלָב** שאין מראיהם ניכר במים **וְהַטְבִּילוּ, הוֹלְכִין**
 52 **אֶהָר הָרוֹב**, ואם מי המקוה היו רבים על היין או החלב, בטלו היין
 53 והחלב וטהרו הכלי, אך אם היין והחלב היו הרוב, לא בטלו במים ולא
 54 טהרו הכלי, כיון שישין לבן וחלב שנתערבו במים אין מראיהם ניכר
 55 במים ונחשבים מין במינו, ודינם שבטלים ברוב. זו דעת תנא קמא.
 56 אבל **רַבִּי יְהוּדָה אָמַר**, אין הולכים אחר הרוב, אלא **רואין אותו** –
 57 את היין לבן והחלב כְּאֵילוֹ הוּא יוֹן אָרוֹם שמראהו ניכר במים,
 58 ומשערים שאם היו המים רבים ממנו עד שדיקה מְרָאָהוּ של היין
 59 האדום, **כְּשֶׁר** – עלתה הטבילה, **וְאִם לְאוּ, פְּסוּל** – עדיין טמא. וסבר
 60 התרצן כדעת תנא קמא.
 61 הגמרא מקשה סתירה בדעת רבי יהודה: **וְרַתְּנִיא** – קשה ממשנה על
 62 המבואר בתוספתא הנ"ל. ששינו במשנה (מקואות פ"ח מ"ז), **דְּלִי טְמֵא**
 63 **שְׁהוּא מְלֵא רוֹקֵן** [רוקן], **וְהַטְבִּילוּ, הרי זה כְּאֵילוֹ לֹא טָבֵל**, שהרוק
 64 כיון שהוא עבה, חוצץ בפני מי המקוה.
 65 היה הדלי מלא **מִי רְגֵלִים**, **רואין אותו כְּאֵילוֹ הֵן מִים** של מקוה, כיון
 66 שמי רגלים הם סוג של מים, ואף שמראיתם שונה קצת, מכל מקום
 67 יש להם דין מים, ובמים הדין הוא שאם הטביל כלי מלא מים, כאשר
 68 נוגעים מי המקוה במים שבכלי, מתחברים המים זה לזה ונעשה הכל
 69 למים כשרים של מקוה.
 70 היה הדלי **מְלֵא מִי הַטְּאָת** – מים שנתקדשו באפר שריפת פרה
 71 אדומה לצורך הזאה על טמאי מתים לטהרתם, אין הטבילה מועילה
 72 **עַד** שישפוך מהם יותר מחצי הכלי, כדי **שְׁיָרְבוּ הַמִּים** שבמקוה
 73 הנכנסים לכלי, **עַל מִי הַטְּאָת** שבתוכו, ויבטלו ברוב. ואין דינם של
 74 מי החטאת כדון מי רגלים שיש בהם השקה, כיון שיש במי החטאת
 75 טומאת אב הטומאה [שהם מטמאים אחרים] ויש להם חשיבות
 76 שנתקדשו באפר פרה אדומה לטהרת טמא מת, לכן אין הם בטלים
 77 למי המקוה אלא ברוב ולא בחיבור בלבד.
 78 הגמרא מקשה מדין דלי מלא מי רגלים שהובא במשנה: **מֵאֵן שְׁמַעַת**
 79 **לִיָּה דְרֵאִית לִיָּה רוֹאִין** – מי הוא התנא ששמענו שדעתו היא שנותנים
 80 דין לדבר כאילו מראהו שונה, כפי שלמדנו במשנה זו שנותנים למי
 81 רגלים דין מי מקוה אף שמראיתם שונה ממים, הלא **רַבִּי יְהוּדָה** הוא,
 82 שלמדנו בברייתא לעיל שסבר שאם הטביל דלי שיש בו יין לבן או
 83 חלב, אף שאין מראיהם ניכר במים ולגבי זה הם מין במינו, אינם
 84 בטלים ברוב אלא משערים כאילו היה יין אדום שמראהו ניכר במים,
 85 ואם כן משנה זו היא כשיתנו, **וְקָתְנִי** – ושנינו בה לגבי מי חטאת,
 86 **דְּסִנִּי לִיָּה בְּרוּבָא** – שדי להם להתבטל ברוב, ואין אומרים 'רואים'
 87 כאילו הם יין אדום, להחמיר שאין בטלים עד שירבו המים בשיעור
 88 שמתבטל בהם מראה היין. נמצאת סתירה בדעת רבי יהודה, שלעיל
 89 למדנו שבתערובת מין במינו שנתערבו שני דברים שמראם שונה, סבר
 90 רבי יהודה שאומרים 'רואים' כאילו זה מין באינו מינו ואינו בטל
 91 ברוב, וכאן למדנו שסבר רבי יהודה שאין אומרים 'רואים' אלא בטל
 92 ברוב.
 93 מתרצת הגמרא: **אָמַר אַבְּנִי, לֹא קָשִׁיא**,

1 הגמרא מבארת את דברי ריש לקיש באופן אחר. מתרצת הגמרא:
 2 **אֵלֵא מִין בְּשֵׁאִינוּ מִינוּ** – אם נתערבו מינים שונים שטעמם מורגש
 3 זה בזה, ביטולם הוא **בְּטַעְמָא** – בביטול הטעם, שכל זמן שטעמם
 4 מורגש אין בטלים ברוב, ודין זה הוא מן התורה, ולא כפי שסברנו
 5 לתלמוד מדבריו ריש לקיש שנותן טעם ברוב אינו מן התורה. ואילו מין
 6 **בְּמִינוּ** – אם נתערבו דברים שדינם שונה והם מאותו המין, כגון
 7 ששניהם בשר, כיון שטעמם שווה ואינו מורגש, תלוי דין ביטולם
 8 **בְּרוּבָא** – ברוב בלבד. ודברי ריש לקיש נאמרו באופן שהפגיגול
 9 והנותר הם מאותו מין, ולכן אמר שמבטלים זה את זה ברוב, ואין
 10 לתלמוד מדבריו לענין נותן טעם ברוב אם הוא מן התורה.
 11 הגמרא שואלת שגם דין מין במינו יהיה כדון מין בשאינו מינו: כיון
 12 שבמין בשאינו מינו שטעמם מורגש, אינם בטלים ברוב, אם כן מדוע
 13 שונה דין מין במינו לולול באיסורו למחר ולבטלו ברוב, **וְנִשְׁעַר מִין**
 14 **בְּמִינוּ, בְּמִין בְּשֵׁאִינוּ מִינוּ** – גם כשנתערב מין במינו שטעמם שווה,
 15 מכל מקום יהיה דין הביטול בטעם, כלומר שנראה אותו כאילו
 16 התערב באינו מינו, ונשער אילו היה טעמו מורגש, אזי לא יתבטל
 17 ברוב, אלא רק כשאף טעמו היה בטל.
 18 הגמרא מוכיחה את שאלתה ממשנתנו: **דְּתַנְנָן, נִתְעַרְבַּ דַּם הַקְּרָבָן**
 19 **בְּיֵין אָרוֹם**, שאין מראה הדם ניכר, **רואין אותו כְּאֵילוֹ הוּא מִים**.
 20 מוכיחה הגמרא: **מֵאֵי לְאוּ** – האם אין כוונת המשנה, **שְׁרוֹאִין אותו**
 21 **לְיֵין** שהדם התערב בו **כְּאֵילוֹ הוּא מִים**, ומשערים אם כשהיה הדם
 22 מתערב במים היה בו מראה דם, אף כעת שהתערב ביין אין הוא בטל,
 23 וכשר להזרק אף שאין מראהו ניכר. ואף שתערובת דם ביין היא
 24 כעירוב מין במינו, שהרי דיני הדם תלויים במראהו ומראה הדם שווה
 25 למראה היין, מכל מקום אין אומרים בה שבטל הדם ברוב, אלא
 26 משערים כאילו נתערב בשאינו מינו. ואם כן מדוע אין אומרים כן אף
 27 כשנתערב מין במינו שטעמם שווה.
 28 דוחה הגמרא: **לֹא**, אין כוונת המשנה שרואים את היין כאילו הוא
 29 מים, אלא **שְׁרוֹאִין אותו לְדַם כְּאֵילוֹ הוּא מִים**, כלומר שפסול
 30 לזריקה כמו שהמים פסולים לזריקה, משום שכשנתערב ביין אין
 31 מראהו ניכר, ולכן הוא בטל ברוב כדון מין במינו, ואין משערים אותו
 32 כאילו נתערב בשאינו מינו.
 33 שואלת הגמרא: **אִי הָבִי** – אם כך כוונת המשנה שהדם בטל ברוב יין
 34 ופסול, לא היה לתנא לנקוט לשון 'רואים אותו כאילו הוא מים', אלא
 35 **כְּמֵל' מִיבְעֵי לִיָּה** – היה צריך התנא לומר.
 36 הגמרא מוסיפה להוכיח שמין במינו משערים אותו כמין בשאינו מינו:
 37 **וְעוּד תְּנִיָּא בְּרִייתָא** (תוספתא מקואות פ"ח ה"א), **לגבי כלי טמא שיש בו יין**
 38 **לבן או חלב, והטביל את הכלי במקוה בעודם בתוכו, רַבִּי יְהוּדָה**
 39 **אָמַר, רואין אותו** – את היין הלבן או החלב **כְּאֵילוֹ הוּא יוֹן אָרוֹם**,
 40 ונשער שאם היו מי המקוה שנכנסו לתוך הכלי רבים על היין עד
 41 **שְׁדִיקָה** [–דהה] **מְרָאָהוּ של היין, כְּשֶׁר** – עלתה הטבילה לכלי, **וְאִם**
 42 **לְאוּ**, אלא עדיין יש בו מראה יין אדום, **פְּסוּל**. וכיון שישין לבן וחלב
 43 אין מראיהם ניכר במים, אם כן לענין מקוה תערובת זו היא מין במינו,
 44 שדין מי המקוה תלוי במראה ולא בטעם, ומכל מקום סבר רבי יהודה
 45 שאינה בטילה ברוב, אלא רואים כאילו היא מין בשאינו מינו.
 46 מתרצת הגמרא: מחלוקת **תַּנְאִי הִיא** אם אומרים 'רואים אותו כאילו
 47 הוא מין בשאינו מינו'. והתרצן שביאר את דברי ריש לקיש סבר